

УДК 346.16

DOI: 10.15587/2313-8416.2016.58912

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРСНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

© Ю. В. Чорна

Досліджено взаємодію трьох ключових суб'єктів в процесі здійснення правового регулювання відносинами неплатоспроможності та банкрутства: суду, конкурсного управляючого та державного органу з питань банкрутства. На прикладі зарубіжного законодавства було встановлено взаємозв'язок між ефективністю правового регулювання та узгодженням управлінсько-контрольних повноважень між суб'єктами забезпечення конкурсного провадження. Визначено шляхи вдосконалення вітчизняної системи конкурсного провадження

Ключові слова: банкрутство, неплатоспроможність, керуючий, законодавство, суд, провадження, суб'єкт, право, конкурс, узгодження

It was investigated the interaction between the three key players in the bankruptcy procedure: the court, bankruptcy manager and the public body for bankruptcy. On the example of foreign law was found the relation between the effectiveness of law regulation and the coordination of the management and control powers between entities of providing a bankruptcy procedure. It was determined the ways of improving the domestic system of bankruptcy procedure

Keywords: bankruptcy, insolvency, bankruptcy, law, court, proceedings, subject, law, competition, agreement

1. Вступ

Правова система регулювання банкрутства не обмежується тільки ефективним законодавством, вона досягається спільними зусиллями трьох складових успішного регулювання конкурсними відносинами: арбітражними керуючими, судом та державним органом з питань банкрутства. Взаємозв'язок в їх діяльності має виключне значення для вдалого регулювання відносин неплатоспроможності. Не дивлячись на комбінацію правових механізмів конкурсного провадження кожної країни, все ж їх практичне застосування безумовно здійснюється в ході діяльності судових органів, арбітражних керуючих та органу виконавчої влади, що віддує питаннями банкрутства.

2. Аналіз літературних даних і постановка проблеми

Актуальність дослідження зарубіжного досвіду зумовлена періодом активного розвитку та становлення конкурсного законодавства України. Крім того, встановлення зв'язків між державним органом з питань банкрутства, судом та арбітражними керуючими не було предметом комплексного дослідження у вітчизняній правовій доктрині. Безумовно чимало праць науковців присвячено висвітленню цього питання.

Серед головних можна виокремити напрацювання Аверча К., Бандурін В. В. [1], Іщенко І. А., Степанова В. В., Полякова Б. М. [2], Джуня В. В. [3],

Николаева А. Ю., Бірюкова О. М., Карелиної С. А. [4], Миронов В. В., Филатов А. М., Hart O., Martin N., Warren E., Kempson E. [5], Chance Cl [6]. та інших. Однак, необхідність пошуку нових шляхів покращення ефективності такого правового регулювання обумовлює мету дослідження.

3. Цілі і задачі дослідження

Відповідно до п. 3 Інформаційного листа ВГСУ «Про Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції від 22.12.2011 № 4212 – VI, Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (зокрема статтею 3) дещо звужено порівняно з попередньою редакцією цього Закону повноваження державного органу з питань банкрутств.

Проаналізувавши практику розподілення функцій по організації та забезпеченню функціонування конкурсного процесу приходимо до висновку, що досвід розглянутих країн можна виокремити в дві групи.

В першій (Німеччина, Франція, Японія, Китай, Італія) головний регуляторний каркас відносин неплатоспроможності покладають на судові органи та арбітражних керуючих. В другій країни англо-американської правової сім'ї, що підходять до державного органу з питань банкрутств як до важливої фігури конкурсного процесу. Розглянемо підходи вказаних країн більш детально.

4. Матеріали і методи дослідження

Великобританія. Владними повноваженнями у сфері банкрутства наділена Служба у справах про неспроможність (далі – Служба). Вона є виконавчим агентством Департаменту торгівлі та промисловості Великобританії та виконує свої функції через офіційних управляючих. Офіційні управляючі є державними службовцями та працюють при судах.

Служба діє в Англії та Уельсі на підставі Закону Великобританії «Про неспроможність», Закону Великобританії «Про дискваліфікацію директорів компанії» 1986 року та Закону Великобританії «Про компанії» 1985 року.

Інститут арбітражного управління Великобританії заслуговує особливої уваги. Так британському конкурсному процесу відомі два види керуючих: перші є державними службовцями; другі – само зайняті особи – практикуючі спеціалісти з неплатоспроможності. Діяльність останніх, відповідно до п. А ч. 1 ст. 388 Закону Великобританії «Про неспроможність» є ліцензованою.

Інститут арбітражного управління Великобританії побудований за принципом саморегулювання. Практикуючий спеціаліст з неспроможності співпрацює з боржником або його кредиторами на договірних засадах. Існує три варіанти оплати його праці: почасово, фіксована плата (ставка) або ж процентна (за певний відсоток від реалізованого майна боржника). Найпоширенішим є перший варіант [5].

Також, варто звернути увагу на те, що за неможливості підприємству найняти практикуючого спеціаліста або відсутності у нього коштів на покриття судових витрат судом буде призначено офіційного керуючого – державного службовця [6].

США. У 1983 році разом із Комісією з цінних паперів і бірж, як державним органом із питань банкрутства, у США почали діяти державні федеральні конкурсні керуючі, завдання яких, серед іншого, полягають у контролі за діяльністю незалежних конкурсних керуючих та її належною оплатою, а також у запобіганні шахрайству, нечесності й порушенням законності під час здійснення процедур банкрутства [7].

Як і у Великобританії інститут арбітражного управління США має фігуру офіційного управляючого, який є державним службовцем. Головна його функція полягає в обслуговуванні банкрутства за Главою 13 – Реорганізація.

За клопотанням зацікавленої сторони, в якості охоронного режиму майна, суд може дати вказівку Довірчому управляючому від США призначити тимчасового довірчого управляючого. Якщо в подальшому призначений тимчасовий довірчий управляючий не буде замінений рішенням загальних зборів кредиторів, то він буде продовжувати виконувати свої функції у статусі довірчого управляючого надалі. Довірчим управляючим може бути як фізична особа, так і корпорація (юридична особа).

Канада. В Канаді, державний орган з питань банкрутств посідає важливе місце в системі банкрутства, в силу правильного позиціонування держави своєї ролі в конкурсних правовідносинах. Головна мета його діяльності полягає в підвищенні інвестиційної при-

впливості канадської економіки шляхом створення та забезпечення діяльності системи відновлення виробничих активів підприємства-банкрота, реабілітації боржника, запобіганні шахрайства при банкрутства та веденні необхідної статистики та реєстрів.

Державний орган з питань банкрутств в Канаді – це адміністративна система, що складається з місцевих відділень та центрального органу з питань банкрутств. Голова кожного відділення є працівником судової влади та наділений відповідними повноваженнями для провадження своєї діяльності [8].

В канадській системі банкрутства досить ефективно збалансовані повноваження ключових суб'єктів обслуговування неплатоспроможного підприємства. Судові органи разом з державним органом та арбітражними управляючими є представниками виконавчої, законотворчої та судової влади, що при правильному розподіленні повноважень працюють на підвищення економічного зростання країни. Державний орган з питань банкрутства наділений контрольними, нормотворчими та адміністративними повноваженнями. Він забезпечує проведення всіх процедур банкрутства.

Німеччина. Інститут неспроможності Німеччини побудований на тісній взаємодії судових органів з арбітражними керуючими. Натомість, участь органу виконавчої влади в процедурі банкрутства (Федеральне міністерство юстиції) здійснюється на загальних підставах. Так, ст. 4 Закону Німеччини «Про неспроможність» регламентує, що Федеральне міністерство юстиції уповноважене регулювати окремі питання публікації оголошення про відкриття процедури банкрутства в електронній системі [9]. З цього слідує, що взаємодія носить виключно умовний характер і обмежується вирішенням технічних питань.

Німецьким законодавством питання вибору конкурсного управляючого досить детально опрацьоване. Хоча ст. 56 Закону Німеччини «Про неспроможність» визначає тільки загальні вимоги до кандидатури керуючого, детально регламентують дане питання спеціалізовані директиви.

Конкурсним керуючим призначається виключно фізична особа, що є незалежною від кредиторів, боржника та добре обізнана в економічних справах. Франк Фрінд, суддя суду неспроможності в м. Гамбург зазначає, що вибір конкретного конкурсного керуючого повинен відповідати потребам відповідного процесу щодо неспроможності, автоматизоване вивчення списків та спонтанний вибір повинні бути виключені [10]. Безумовно, такий підхід кардинально відрізняється від принципів відбору кандидатури конкурсного управляючого в українській системі банкрутства.

Відповідно до практики німецького Конституційного суду від суддів, що займаються неспроможністю вимагають складення так званих попередніх списків конкурсних керуючих [10].

Кожен кандидат повинен мати свідоцтво про наявність спеціальних знань у сфері неспроможності та управління, високу кваліфікацію, діяти згідно правилам професійної етики та мати територіально вигідне місце проживання, адже оплата транспортних ро-

зходів підвищує вартість послуг управляючого. Крім того, німецький конкурсний процес апелює принципом недопущення «тіньового» управління майном. Мова йде про те, що всі дії пов'язані з виконанням керуючим своїх повноважень повинні здійснюватися особисто.

Франція. На відміну від більшості світових систем банкрутства у Франції немає окремого органу з питань банкрутств. Натомість, держава приймає участь у процедурі банкрутства через органи прокуратури, наділяючи прокурора великим колом повноважень у сфері конкурсних правовідносин. Насамперед, прокурор зобов'язаний отримувати інформацію про будь-яку процедуру банкрутства. Він уповноважений передавати справу про неспроможність боржника до суду, направляти запит про заміну осіб, що приймають участь в процедурі (управляючого, експерта, представника кредиторів); запит про скасування плану реорганізації, про припинення діяльності боржника та відкриття ліквідаційної процедури, тощо [11].

У французькій системі і в системах, що беруть від неї свій початок, основну роль при банкрутстві грає суд, а вплив кредиторів на процес дуже незначний. В основі такого законодавства лежить той аргумент, що суд може краще реалізувати суспільні інтереси. Зокрема вважається, що суд більш повно враховує такі макроекономічні інтереси як, наприклад, необхідність збереження робочих місць [1].

Суд, відкриваючи процедуру неспроможності, призначає суддю та двох уповноважених у справі – адміністратора (управляючого) та представника кредиторів. Також суд залучає до справи представників трудового колективу та призначає від 1 до 5 контролерів з числа кредиторів, які допомагають судді та представнику кредиторів при виконанні своїх функцій. Суду належать широкі повноваження у визначенні та розмежуванні повноважень управляючого. Крім того, суд може у будь-який момент змінювати об'єми наданих ним повноважень з метою збереження цілісності майнових активів боржника [12].

Французька система банкрутства вдало визначає статус конкурсного управляючого, чим гарантує визначеність його професійної приналежності. Професія арбітражних управляючих та ліквідаторів є повноцінним самостійним сектором в трудовому законодавстві. Відповідно, спеціалісти що займаються оздоровленням підприємств чи їх ліквідацією є висококваліфікованими спеціалістами, у сфері управління бізнесом, бухгалтерського обліку, економіки та юриспруденції.

Відповідно до ст. 35 Закону Франції «Про судових адміністраторів, уповноважених ліквідаторів та експертів по оцінці ситуації на підприємстві», кожен управляючий, зареєстрований у національному списку, повинен застрахувати свою професійну громадянську відповідальність, а також бути застрахованим від необережності або помилок, вчинених в ході здійснення своєї діяльності.

Італія. Судовим органом, що здійснює провадження у справі про банкрутство є суд загальної юрисдикції. Проте, в Італії в судовій системі передбачений окремий відділ в судах загальної юрисдикції,

що займається виключно справами про банкрутство (Tribunale fallimentare) [13]. Представником суду, що виконує законотворчу функцію, призначається конкурсний управляючий в якості делегованого судді.

Варто наголосити на тому, що конкурсним управляючим є суддя, що має виключну спеціалізацію у справах про банкрутство, а управляючий є спеціалістом у справах про неспроможність, що призначається також судом, однак, обирається зі списків юристів місцевої колегії адвокатів або асоціації аудиторів та бухгалтерів [14].

Управляючий має статус державного службовця та зобов'язаний виконувати свої функції самостійно. Як зазначалося вище, він може отримати додаткову професійну допомогу з боку експертів з дозволу конкурсного управляючого. Управляючий отримує винагороду за рахунок конкурсної маси боржника в розмірі, що встановлений в офіційному приказі, і оплата такої винагороди має пріоритетний статус відносно кредиторських вимог боржника [12].

Японія. В Японії систему інституцій, що обслуговують та забезпечують функціонування конкурсного процесу складають судові органи та конкурсні керуючі. Спеціального органу виконавчої влади, наділеного певними контролюючими функціями у сфері неспроможності немає. Натомість, суди разом з інститутом конкурсного управління складають головний регуляторний каркас японської системи неспроможності. Залежно від процедури конкурсні керуючі набувають статусу управляючого або піклувальника [15].

Конкурсний управляючий здійснює контроль за реабілітацією боржника та перевіряє всі домовленості та їх виконання останнього з кредиторами. Управляючий також має право голосу щодо шляхів реабілітації фінансового становища боржника та політики його управління. Варто зауважити, що управляючий є важливим елементом узгодження реабілітаційної процедури, саме на основі його висновків щодо доцільності обраної процедури, суд приймає остаточне рішення про її затвердження.

Японський підхід до інституту конкурсного управління в процедурі банкрутства перейняв позитивний досвід англо-американської та європейської традиції права неспроможності. Японська система неспроможності передбачає такого учасника як тимчасового піклувальника, що відіграє надзвичайно важливу значення на початковому етапі провадження у справі про неспроможність. Він призначається протягом розгляду судом клопотання про введення реорганізаційної процедури. За аналогом добре відомого мораторію, тимчасовий управляючий на підготовчій стадії конкурсного провадження переймає всі управлінські та розпорядчі функції, з метою збереження майнової цілісності боржника [15].

Китай. Загалом, роль судових органів в китайському конкурсному процесі є досить класичною, хоча й з нетиповими, як для нашої правової традиції, повноваженнями суду. Наприклад, на розсуд суду віднесена оцінка достатності тих обставин, на підставі яких виноситься рішення про фінансову неплатоспроможність боржника та відкриття прова-

дження у справі; також суд може окремо надати право голосу кредиторів на зборах кредиторів, вимоги якого перевіряються чи розширювати межі компетенції кредиторських зборів. Підсудність, в свою чергу, визначається за місцем проживання боржника, тоді як справи про банкрутство підвідомчі виключно громадським судам.

Особливу увагу, привертає правовий статус конкурсного керуючого (управляючого неплатоспроможним боржником) визначений Законом КНР «Про банкрутство». Так з 2006 року визначено, що конкурсний управляючий призначається судом. На відміну від більшості сучасних законодавств про неспроможність, що притаманні США, ФРН, Росії, Україні, Франції, в Китаї конкурсним управляючим може бути не тільки фізична особа, а й юридична організація (ліквідаційна група), що займається наданням юридичних чи бухгалтерських послуг [16].

Відповідно до законодавства про банкрутство Китаю, конкурсним управляючим є юридична (ліквідаційна група) чи фізична особа (юридичний представник боржника). Юридичний представник боржника призначається судом одразу після відкриття провадження у справі, та вступає у розпорядження та управління майном боржника [17]. Права та обов'язки конкурсного управляючого в Китаї становлять досить типовий перелік повноважень, що в цілому направлені на пошук та захист майнових активів боржника, управління справами неспроможного та вчинення інших фінансових операцій, спрямованих на максимально ефективне проходження процедури банкрутства боржника.

5. Результати дослідження

Виходячи з соціально-економічного середовища, бачиться доцільним гармонічне розподілення контрольних та організаційних функцій між судовою, виконавчою владою та арбітражними керуючими.

Державний орган з питань банкрутств за прикладом Канади, США та Великої Британії повинен приймати безпосередню діяльність в процедурі банкрутства, за умови, що така участь є обумовлена певними обставинами.

В контексті нещодавньої судової реформи регламентованої Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору» від 22.05.2015 № 484-19, процедура банкрутства стає дорожчою фактично в два рази. За таких обставин та в узгодженні з запропонованою системою поділу боржників за обсягами господарської діяльності, доцільним бачиться впровадження такої процесуальної фігури як державний арбітражний керуючий.

На прикладі зарубіжних країн видно, що така фігура є чудовим способом залучення державного органу з питань банкрутств до процедури неспроможності та фактичної взаємодії виконавчої та судової влади з метою підвищення ефективності всього процесу правового регулювання. Наприклад, за умови недостатчості коштів у ініціатора справи про банкрутство на покриття судових витрат та внесення на рахунок нотаріуса авансового платежу на покриття витрат розпорядника майна, державний керуючий став би незамінним учасником справи про банкрутство. За анало-

гією практики Сполучених штатів, оплата державного керуючого в реорганізаційній процедурі могла б набувати статусу поточних платежів, в процедурі розпорядження покриватися державою.

Саме таким чином могло б бути забезпечено на практиці гарантоване ст. 55 Конституції України право на судовий захист.

6. Висновки

Важливо, щоб державний орган фактично приймав участь в процедурі банкрутства, недостатньо завідувати лише ліцензуванням арбітражних управляючих, а всі інші функції виконувати опосередковано, як це відбувається в Українській системі банкрутства. Приймаючи активну участь в процедурах банкрутства, державний орган зможе реалізувати також й свій обов'язок по узагальненню практики банкрутств, це, в свою чергу, надало б йому змогу виступити компетентною стороною на етапі реформування відповідного законодавства.

Вважаємо, що ст. 3 Закону України про банкрутство необхідно доповнити такими пунктами:

– витребування статистичних даних від суддів та арбітражних управляючих для складання бази даних по кількості, галузевій приналежності банкрутств, причин виникнення банкрутства та неспроможності, результатами провадження у справі про банкрутство;

– надання інформації, що стосується боржників, або тих підприємств, що проходили процедуру банкрутства;

– розробки законодавства про банкрутство та виступити у цій сфері з законодавчою ініціативою;

– здійснення функцій державного арбітражного керуючого у справах, що представляють суспільний інтерес; у справах у яких необхідність участі державного керуючого встановлена судом.

Література

1. Бандурин, В. В. Проблемы управления несостоятельными предприятиями в условиях переходной экономики [Текст] / В. В. Бандурин, В. Е. Ларицкий. – М.: Наука и экономика, 1999. – 164 с.

2. Поляков, Б. М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні [Текст]: підручник / Б. М. Поляков. – К.: ІнЮре., 2011. – 560 с.

3. Джунь, В. В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні [Текст]: монографія / В. В. Джунь. – вид. 2 – 2, випр. 1 доп. – К.: Юр. Практика, 2006. – 384 с.

4. Карелина, С. А. Механізм правового регулювання отношений несостоятельности [Текст] / С. А. Карелина. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 568 с.

5. Kempson, E. Review of Insolvency Practitioner Fees Report to the Insolvency Service [Text] / E. Kempson // GOV. UK. – 2013. – Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/insolvency-practitioner-fees-a-review>

6. European Insolvency Procedures [Electronic resource]. – Clifford Chance. – 2012. – Available at: http://www.cliffordchance.com/briefings/2014/06/a_guide_to_european_restructuringandinsolvenc.html

7. Миронов, В. В. Специфіка державних органів деяких країн щодо банкрутства [Текст] / В. В. Миронов // law-property. – Режим доступу: <http://www.law-property.in.ua/articles/57-mironov-vv-specificity-some-states-government-bankruptcy.html>

8. Leonard, B. Portable Insolvency legislation in Canada [Text] / B. Leonard, D. Ward. – Bankruptcy and Insolvency act., 1985. – 209 p. – Available at: http://www.casselsbrock.com/files/file/PortableInsolvencyLegislation_at_CasselsBrock_Web.pdf

9. Филатов, А. М. Французская модель несостоятельности [Текст] / А. М. Филатов, Е. А. Шибанова-Роечко // Успехи современного естествознания. – 2012. – № 4. – С. 127–130. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/frantsuzskaya-model-nesostoyatelnosti>

10. Розгляд торгових (господарських) справ в Україні та Німеччині [Текст] / відп. ред. Б. М. Поляков. – К.: Логос, 2008. – 304 с.

11. Законодательство Франции о банкротстве [Электронный ресурс]. – Комитет по вопросам собственности. – Режим доступа: <http://www.komitet2-5.km.duma.gov.ru/site.xp/051052052.html>

12. Законодательство Италии о банкротстве [Электронный ресурс]. – Комитет по вопросам собственности. – Режим доступа: <http://www.komitet2-5.km.duma.gov.ru/site.xp/051052054.html>

13. Bankruptcy – Italy [Electronic resource]. – European Judicial Network. – Available at: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ita_en.htm

14. Italian Insolvency Law [Electronic resource]. – Available at: <http://www.jus.unitt.it/cardoza/review/business/Insol.html>

15. Miyazaki, S. An introduction to court procedures for insolvency in Japan [Text] / S. Miyazaki, S. Fukuoka, Y. Yukawa // Nishimura & Asahi. – 2011. – Available at: https://jurists.co.jp/en/publication/tractate/article_10073.html

16. Eaton, D. L. China's New Enterprise Bankruptcy Law [Text] / D. L. Eaton, L. E. Norley, H. Huang, K. M. Asimacopoulos. – KIRKLAND & ELLIS LLP, 2006. – 7 p. – Available at: http://www.kirkland.com/siteFiles/kirkexp/publications/2272/Document1/Chinas_New_Enterprise_Bankruptcy_Law.pdf

17. Liangyuan, T. New Issues in Chinese Enterprise Bankruptcy Law [Text] / T. Liangyuan // New Issues in Chinese Enterprise Bankruptcy Law. – 2008. – P. 1–10. – Available at: <https://www.insol.org/Turton%20Award/New%20Issues%20in%20Chinese%20Enterprise%20Bankruptcy%20Law%20Final%20Article%206%20Jan.pdf>

18. Insolvency Statute (Insolvenzordnung, InsO) [Text]. – Bundesgesetzblatt, 1994. – 178 p. – Available at: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/InsO.pdf>

References

1. Bandurin, V. V., Laritskiy, V. E. (1999). Problemyi upravleniya nesostoyatelnyimi predpriyatiyami v usloviyah perekhodnoy ekonomiki [Management problems insolvent enterprises in transition economies]. Moscow: Science and economic, 164.

2. Polyakov, B. M. (2011). Pravo nespromozhnosti (bankrutstva) v Ukraini [Insolvency (bankruptcy) law of Ukraine]. Kyiv: InYre, 560.

3. Dzhun, V. V. (2006). Institut nespromozhnosti: svI-toviy dosvid rozvitku i osoblivosti stanovlennya v Ukraini [Institute failure: international experience and peculiarities of development in Ukraine]. Kyiv, 384.

4. Karelina, S. A. (2008). Mehanizm pravovogo regulirovaniya otnosheniy nesostoyatelnosti [Mechanism of legal regulation relations nesostoyatelnosty]. Moscow: Volters Kluver, 568.

5. Kempson, E. (2013). Review of Insolvency Practitioner Fees Report to the Insolvency Service. GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/insolvency-practitioner-fees-a-review6>. European Insolvency Procedures (2012). Clifford Chance. Available at: http://www.cliffordchance.com/briefings/2014/06/a_guide_to_europeanrestructuringandinsolvenc.html

7. Mironov, V. V. Spetsifika derzhavnih organiv deyakih kraYin schodo bankrutstva [The specificity of some of the state bankruptcy]. law-property. Available at: <http://www.law-property.in.ua/articles/57-mironov-vv-specificity-some-states-government-bankruptcy.html>

8. Leonard, B., Ward, D. (1985). Portable Insolvency legislation in Canada. Bankruptcy and Insolvency act., 209. Available at: http://www.casselsbrock.com/files/file/PortableInsolvencyLegislation_at_CasselsBrock_Web.pdf

9. Filatov, A. M., Shibanova-Roenko, E. A. (2012). Frantsuzskaya model nesostoyatelnosti. [The French model of insolvency]. The success of modern science, 4, 127–130. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/frantsuzskaya-model-nesostoyatelnosti>

10. Polyakov, B. M. (Ed.) (2008). Rozglyad trgovih (gospodarskih) sprav v Ukraini ta Nimechchini [Review of trade (economic) situation in Ukraine and Germany]. Kyiv: Logos, 304.

11. Zakonodatelstvo Frantsii o bankrotstve [Legislation on Bankruptcy in France]. Komitet po voprosam sobstvennosti. Available at: <http://www.komitet2-5.km.duma.gov.ru/site.xp/051052052.html>

12. Zkonodatelstvo Italii o bankrotstve [Italian law on bankruptcy]. Komitet po voprosam sobstvennosti. Available at: <http://www.komitet2-5.km.duma.gov.ru/site.xp/051052054.html>

13. Bankruptcy – Italy. European Judicial Network. Available at: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ita_en.htm

14. Italian Insolvency Law. Available at: <http://www.jus.unitt.it/cardoza/review/business/Insol.html>

15. Miyazaki, S., Fukuoka, S., Yukawa, Y. (2011). An introduction to court procedures for insolvency in Japan. Nishimura & Asahi. Available at: https://jurists.co.jp/en/publication/tractate/article_10073.html

16. Eaton, D. L., Norley, L. E., Huang, H., Asimacopoulos, K. M. (2006). China's New Enterprise Bankruptcy Law. KIRKLAND & ELLIS LLP, 7. Available at: http://www.kirkland.com/siteFiles/kirkexp/publications/2272/Document1/Chinas_New_Enterprise_Bankruptcy_Law.pdf

17. Liangyuan, T. (2008). New Issues in Chinese Enterprise Bankruptcy Law. Issues in Chinese Enterprise Bankruptcy Law, 1–10. Available at: <https://www.insol.org/Turton%20Award/New%20Issues%20in%20Chinese%20Enterprise%20Bankruptcy%20Law%20Final%20Article%206%20Jan.pdf>

18. Insolvency Statute (Insolvenzordnung, InsO) (1994). Bundesgesetzblatt, 178. Available at: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/InsO.pdf>

*Рекомендовано до публікації д-р юрид. наук Поляков Б. М.
Дата надходження рукопису 23.12.2015*

Чорна Юлія Вікторівна, аспірант, Інститут економіко-правових досліджень, Національна академія наук України, вул. Желябова, 2, м. Київ, Україна, 03057
E-mail: djullia21@gmail.com